

Enheten för skydd av samhällsviktig verksamhet

Handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet

Remissversion

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Innehållsförteckning

Förord.....	2
1. Inledning	4
1.1 En strategi och en handlingsplan	4
1.2 Samhällsskydd och beredskap.....	6
1.3 Skydd av samhällsviktig verksamhet.....	7
1.3.1 En kontinuerlig process	7
1.3.2 Ett systematiskt säkerhetsarbete.....	7
2. Mål och syfte med handlingsplanen	8
2.1 Mål	8
2.2 Syfte.....	8
2.3 Målgrupper	8
3. Aktörerna i systemet	9
3.1 Roller och ansvar.....	9
3.1.1 Identifiera samhällsviktig verksamhet.....	9
3.1.2 Äga och bedriva samhällsviktig verksamhet.....	10
3.1.3 Koordinera och stödja	10
3.1.4 Följa upp och rapportera	10
3.1.5 Förutsättningar för det privata näringslivet	11
3.1.6 Förutsättningar för MSB.....	11
4. Handlingsplanens genomförande.....	13
4.1 Kunskapsutveckling	14
4.1.1 Grunder och regelverk	14
4.1.2 Forskning.....	14
4.1.3 Utbildning.....	14
4.1.4 Övning.....	14
4.2 Implementera ett systematiskt säkerhetsarbete	15
4.2.1 Implementering av stöd.....	15
4.2.2 Utveckla samverkan	16
4.2.3 Risk- och sårbarhetsanalyser.....	16
4.2.4 Sektorsorienterade vägledningar	17
4.2.5 Uppföljning och förbättring.....	18
4.2.6 Systematiskt säkerhetsarbete i all samhällsviktig verksamhet.....	19
Bilaga 1. Definitioner och begrepp.....	20

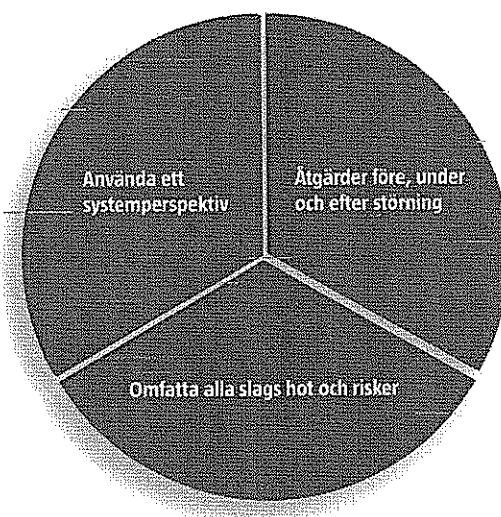
1. Inledning

1.1 En strategi och en handlingsplan

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fick år 2010 ett regeringsuppdrag att ta fram en *nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet*¹ och med utgångspunkt i strategin fick MSB för år 2013 i uppdrag att ta fram en handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet enligt följande:

*Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska ta fram en handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet, utifrån den strategi som myndigheten redovisade den 1 mars 2011. Handlingsplanen ska baseras på strategins principer och prioriterade aktiviteter samt tas fram i samverkan med andra myndigheter, kommuner, landsting, länsstyrelser och näringslivet*².

I handlingsplanen förtydligas och konkretiseras innehållet i strategin genom åtgärder och aktiviteter. De ska ge förutsättningar för att nå delmålet för år 2020: *all samhällsviktig verksamhet har integrerat ett systematiskt säkerhetsarbete och kontinuitetshantering i sin verksamhet på lokal, regional och central nivå. Till delmålet följer de tre strategiska principerna; använda ett systemperspektiv, åtgärder före, under och efter en störning samt omfatta alla slags hot och risker.*

¹ MSB, 2011, Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld: nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet, MSB266 – december 2011

² Regleringsbrev för budgetåret 2013 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, FÖ2011/1703/SSK, uppdrag 19.

Använda ett systemperspektiv: strategin och handlingsplanen tar sikte på att säkerställa den samhällsviktiga verksamhetens funktionalitet på lokal, regional och nationell nivå. Dessutom ska hänsyn tas till det arbete som sker inom Norden, EU och övrigt internationellt arbete och särskilt det som sker inom ramen för arbetet med Europeiska programmet för skydd av kritisk infrastruktur (EPCIP).

Åtgärder före, under och efter störning: innehåller hela kedjan före, under och efter allvariga störningar som behöver beaktas för att samhället ska kunna motstå, hantera, återhämta sig, lära och utvecklas av sådana störningar. Det betyder att ett systematiskt säkerhetsarbete behöver bedrivas inom samhällsviktiga verksamheter. Innebörden av ett systematiskt säkerhetsarbete utgörs av följande delkomponenter:

- riskhantering,
- kontinuitetshantering samt
- hantera inträffade händelser

Omfatta alla slags hot och risker: samhällsviktig verksamhet kan påverkas av olika slags hot och risker. Det är därför angeläget att arbetet med samhällets funktionalitet baseras på en bred hot- och riskbild.

Aktiviteterna ska leda till att öka förmågan att motstå och återhämta sig från allvarliga störningar i all samhällsviktig verksamhet och ska utgöra en delmängd i det svenska krisberedskapsarbetet. Ytterst handlar det om samhällets funktionalitet med den enskilda människan i fokus.

Förutom att skydd av samhällsviktig verksamhet utgör en delmängd i krisberedskapsarbetet lägger den dessutom grunden för kontinuitet och funktionalitet i samhällsviktig verksamhet under höjd beredskap och krig, det vill säga grunden för viktiga delar för det civila försvarets förmåga. Krisberedskapsarbetet bygger på samverkan mellan aktörer och att ansvar för aktiviteter och verksamheter fördelas enligt ansvars-, likhets- och närhetsprinciperna. Samma förutsättningar gäller för skydd av samhällsviktig verksamhet; samverkan och ansvarstagande är en förutsättning för att arbetet ska utvecklas och bli framgångsrikt. Respektive organisations ansvar och uppgifter i enlighet med instruktioner och annan reglering har också en viktig betydelse för stärkt funktionalitet och i krisberedskapsarbetet i övrigt.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) som genomförs av kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter är en bra grund och utgör en del av arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. En stor del av den samhällsviktiga verksamheten ägs och bedrivs i privat regi och dessa kommer därmed att bli identifierade som samhällsviktiga och påverkas av RSA-arbetet. Många privata aktörer bedriver såväl ett risk- som ett kontinuitetsarbete, ofta i enlighet med ISO-standarderna för risk- (ISO 31000) respektive

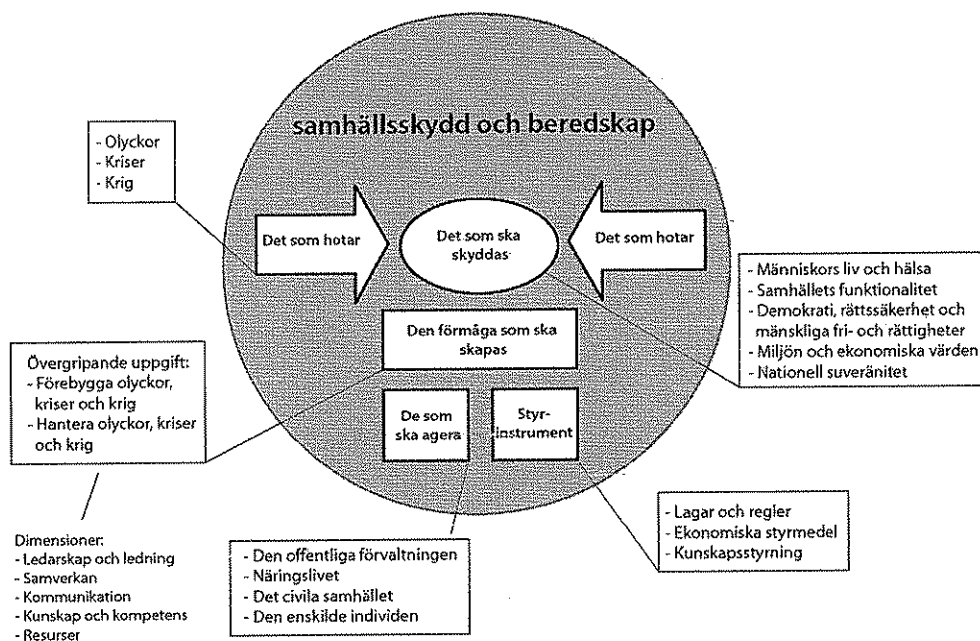
kontinuitetshantering (ISO 22301). Det underlättar en privat-offentlig samverkan i arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet.

Arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet har kommit olika långt. En del aktörer bedriver redan idag ett utvecklat systematiskt säkerhetsarbete, medan andra genomför delar av detta. Det är väsentligt att ta tillvara på det arbete och de goda exempel och resultat som genomförts och pågår.

1.2 Samhällsskydd och beredskap

MSB har utvecklat en övergripande beskrivning³, av området samhällsskydd och beredskap. Den syftar till att skapa en enhetlig grund för såväl framtagandet av strategier och handlingsplaner som framtagandet och tillämpningen av andra underlag och processer, hos både MSB och andra aktörer. Handlingsplanen för skydd av samhällsviktig verksamhet utgör en delmängd i det svenska krisberedskapsarbetet och arbetet med samhällsskydd och beredskap.

Modellen bygger på olika delar; "Det som ska skyddas" mot vissa typer av möjliga händelser, "Det som hotar" samt "Den förmåga som ska skapas" som relaterar till behovet att förebygga det som riskerar att inträffa eller hantera händelserna och effekterna av det som inträffar.

³ MSB, Inriktning för området samhällsskydd och beredskap,
<https://www.msb.se/inriktning-samhallsskydd-och-beredskap>

Handlingsplanen för skydd av samhällsviktig verksamhet har fokus på samhällets funktionalitet, men genom att skydda samhällets funktionalitet skyddas också liv och hälsa, grundläggande värden, miljö och ekonomiska värden.

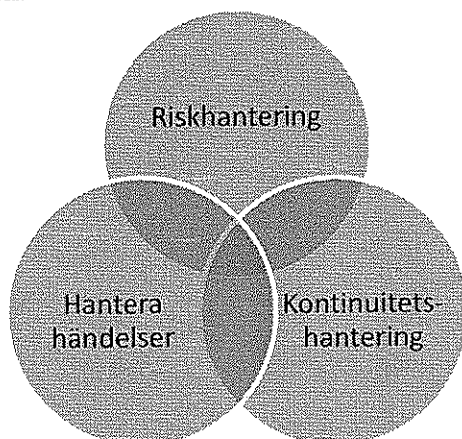
1.3 Skydd av samhällsviktig verksamhet

1.3.1 En kontinuerlig process

För att möta förändringar av exempelvis risker och beroenden behöver arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet utgöras av en kontinuerlig process. Arbetet med RSA och Styrel⁴ är exempel på processer där identifiering av samhällsviktig verksamhet ingår och behöver utvecklas.

1.3.2 Ett systematiskt säkerhetsarbete

Med systematiskt säkerhetsarbete avses de tre delarna riskhantering, kontinuitetshantering samt att hantera inträffade händelse, vilka tillsammans utgör det som bör åstadkommas för att stärka skyddet i den samhällsviktiga verksamheten.

Inom riskhantering identifieras, bearbetas, värderas, hanteras och kontrolleras risker, exempelvis inom ramen för RSA:er eller metodik från Risk Management-standarden, ISO 31000. Genom kontinuitetshantering, med metodik från exempelvis standarden för kontinuitetshantering, ISO 22301, utgår man från nyckelprocesser i verksamheten och skapar en nödvändig förmåga till funktionalitet i verksamheten, oavsett typ av händelse. Med planering för att kunna hantera händelser av olika slag och omfattning skapas förutsättningar för att en inträffad händelse ska kunna hanteras effektivt.

⁴ Styrelseförordningen, förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

2. Mål och syfte med handlingsplanen

2.1 Mål

Målet med handlingsplanen är att konkretisera det utvecklingsarbete samt de åtgärder och aktiviteter som bedöms nödvändiga för att nå den nationella strategins delmål för år 2020. Delmålet innebär att ett systematiskt säkerhetsarbete och kontinuitetshantering är integrerade delar i all samhällsviktig verksamhet på lokal, regional och central nivå.

2.2 Syfte

Syftet med handlingsplanen, liksom strategin, är att skapa ett mer resilient samhälle med en förbättrad förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå och återhämta sig från allvarliga störningar.

2.3 Målgrupper

Krisberedskapsarbetet och arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet bygger på ansvar och samverkan mellan aktörer på olika nivåer i samhället. Målgruppen utgörs av kommuner, landsting, länsstyrelser, centrala myndigheter och privata aktörer som äger eller bedriver samhällsviktig verksamhet. Det innebär att såväl offentliga som privata aktörer utgör viktiga målgrupper.

3. Aktörerna i systemet

3.1 Roller och ansvar

För att nå delmålet år 2020 är det väsentligt att roller och ansvar för berörda aktörer är tydliggjorda. Följande roller och ansvar kan identifieras:

- Identifiera samhällsviktig verksamhet
- Äga och bedriva samhällsviktig verksamhet
- Koordinera och stödja
- Följa upp och rapportera

Kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter kommer att finnas representerade i samtliga roller i arbetet. Privata aktörer kommer att ha rollen som ägare och verksamhetsutövare samt att följa upp och rapportera arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. MSB:s uppgifter består i detta arbete av att utveckla stöd samt koordinera handlingsplanens aktiviteter.

Berörda aktörers roller och ansvar bygger till stor del på samverkan mellan aktörer och på principerna i krisberedskapsarbetet. Vissa delar kommer dock att behöva tas fram och bygga på frivilliga överenskommelser för att arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet ska kunna bli så effektivt som möjligt.

Nedan ges en översiktlig tabell över berörda aktörers roller och ansvar samt en beskrivning av dessa.

	Identifiera samhällsviktig verksamhet	Äga och bedriva samhällsviktig verksamhet	Koordinera och stödja	Följa upp och rapportera
Kommuner	X	X	X	X
Landsting	X	X	X	X
Länsstyrelser	X	X	X	X
Centrala myndigheter	X	X	X	X
Privata aktörer		X		X

Tabell 1: Övergripande beskrivning av berörda aktörers roller och ansvar.

3.1.1 Identifiera samhällsviktig verksamhet

Kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter ska identifiera samhällsviktig verksamhet inom ramen för arbetet med RSA:er. Aktörerna ansvarar att identifiera samhällsviktig verksamhet enligt följande:

- kommuner ska identifiera samhällsviktig verksamhet i kommunen

- landstingen ska identifiera samhällsviktig verksamhet inom sitt ansvarsområde
- länsstyrelserna ska identifiera samhällsviktig verksamhet i länet
- centrala myndigheter ska identifiera samhällsviktig verksamhet på nationell nivå inom sektorn eller myndighetens ansvarsområde

3.1.2 Äga och bedriva samhällsviktig verksamhet

Både att äga och att bedriva samhällsviktig verksamhet innebär att aktören ansvarar för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. Som en del i att bedriva detta arbete systematiskt finns ett behov av att ägare och verksamhetsutövare tar ansvar för att:

- utse en funktion eller kontaktperson för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet
- implementera ett systematiskt säkerhetsarbete
- rapportera genomförda åtgärder

Dessutom är det väsentligt att representanter för ägare och innehavare deltar i utvecklingsarbetet och är representerade i nätverk på lämplig nivå. En utveckling av den privat-offentliga samverkan är en framgångsfaktor för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet.

3.1.3 Koordinera och stödja

Eftersom det finns såväl offentliga som privata ägare och verksamhetsutövare på respektive samhällsnivå kommer de offentliga aktörerna som har ett ansvar att identifiera samhällsviktig verksamhet även ha ett koordinerande ansvar. Detta innebär bland annat att informera och att samverka med ägare och verksamhetsutövare av samhällsviktig verksamhet. Det ställer stora krav på privat-offentlig samverkan i form av att ägare och verksamhetsutövare bjuds in och får ta del av utvecklingsarbete och kunskapshöjande aktiviteter.

3.1.4 Följa upp och rapportera

För att området skydd av samhällsviktig verksamhet ska kunna utvecklas i takt med samhällsutvecklingen är det väsentligt med en uppföljning av intentionerna i denna handlingsplan och i synnerhet implementering av ett systematiskt säkerhetsarbete. Detta innebär att samtliga aktörer kan komma att behöva följa upp och rapportera arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. Eventuella former för uppföljning och rapportering bör i så stor utsträckning som möjligt synkroniseras med redan befintliga former för detta, exempelvis de offentliga aktörernas redovisning av RSA:er.

3.1.5 Förutsättningar för det privata näringslivet

I dag ägs och drivs stora delar av samhällsviktig verksamhet och infrastruktur av privata aktörer. Ibland har dessa aktörer sitt säte utanför Sveriges gränser. Även om dessa aktörer inte omfattas av det formella ansvaret för krisberedskap kan krav i andra författningar eller avtal medföra att de har utpekade uppgifter som är av betydelse för samhällets funktionalitet och arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. Ett exempel som kan nämnas i detta sammanhang är ellagen (1997:857) som bland annat fastställer i 3 kap. 9 a § att ett elavbrott inte får vara längre än 24 timmar.

Arbetet med att stärka skyddet av samhällsviktig verksamhet sker bland annat genom privat-offentlig samverkan. I samband med sådan samverkan kan privata aktörer ta på sig att vidta åtgärder som främjar samhällets krisberedskap. De myndigheter som har ett särskilt utpekat ansvar inom en sektor spelar en viktig roll för samverkan mellan privata och offentliga aktörer.

Att bedriva en verksamhet som har en utvecklad förmåga till kontinuitet i verksamheten och potential att hantera inträffade störningar ligger i allas intresse. De allra flesta organisationer har någon form av riskhanteringsarbete och kontinuitetshantering eller strategier för att minimera avbrott. För dessa är ett systematiskt säkerhetsarbete en naturlig uppgift och utveckling.

3.1.6 Förutsättningar för MSB

MSB kommer att ha en förvaltande och koordinerande roll i arbetet med handlingsplanen och skydd av samhällsviktig verksamhet. Det kommer att krävas kommunikations- och informationsinsatser för att hålla ihop arbetet och för att implementera, genomföra och följa upp handlingsplanen. Dessutom kommer efterfrågan på stöd och vägledningar att öka.

En särskild förutsättning för MSB är att stödja och samordna arbetet med samhällets informationssäkerhet samt analysera och bedöma omvärldsutvecklingen inom området. I detta ingår bl.a. att lämna råd och stöd i fråga om förebyggande arbete till andra statliga myndigheter, kommuner och landsting samt företag och organisationer. MSB svarar också för en nationell funktion med uppgift att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter. Informationssäkerhet handlar om att information ska skyddas utifrån krav på dess konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet och har stort fokus på skydd av samhällsviktig verksamhet samt att arbeta med ett systematiskt informationssäkerhetsarbete.⁵ Parallellt med uppgifterna inom informationssäkerhetsområdet ska MSB koordinera och utveckla skydd av

⁵ För åtgärder inom området se vidare, *Samhällets informationssäkerhet, Nationell handlingsplan 2012*. Planen är framtagen av MSB i samråd med de myndigheter som ingår i samverkansgruppen för informationssäkerhet.

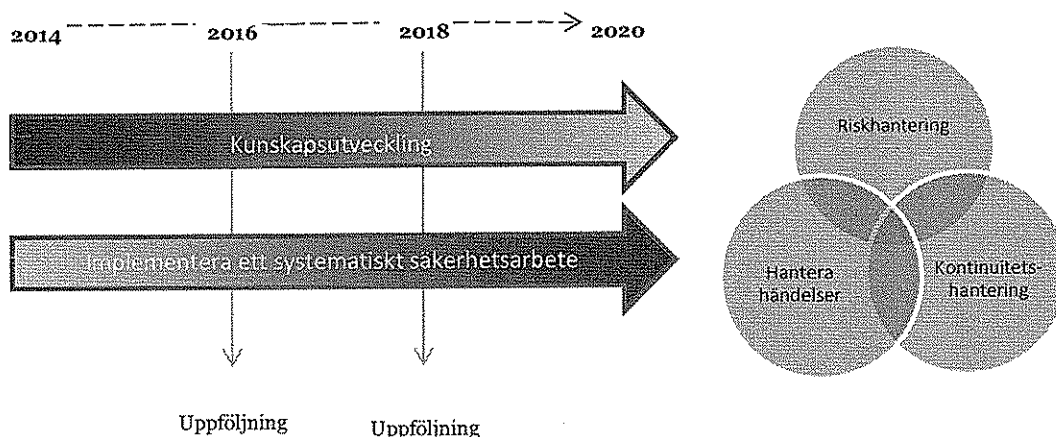
samhällsviktig verksamhet i hela samhället. Ovanstående ställer särskilda krav på MSB att vara tydliga gentemot aktörerna.

För styrningen och genomförandet av handlingsplanen behövs också koordinering och administration av samverkansmöten på såväl strategisk som nationell nivå. MSB ansvarar för att den internationella utvecklingen på området kopplas till det nationella arbetet. MSB kommer också vara den myndighet som sammantaget följer upp och återrappporterar arbetet till Regeringskansliet. MSB ansvarar för att klarlägga hur former för uppföljning, rapportering och förbättring ska genomföras.

4. Handlingsplanens genomförande

Handlingsplanen ska initiera ett flertal åtgärder och aktiviteter för att delmålet år 2020 ska uppfyllas. Till stor del handlar det om att förbättra och skapa förutsättningar för att aktörerna ska kunna implementera ett systematiskt säkerhetsarbete.

Bilden nedan illustrerar på ett övergripande sätt processen som handlingsplanen initierar, som sammantaget kan beskrivas som att förbättra och skapa förutsättningar för att implementera ett systematiskt säkerhetsarbete. Handlingsplanen med åtgärder och aktiviteter är uppdelad i två delprocesser, åtgärder för *kunskapsutveckling* samt aktiviteter för att *implementera ett systematiskt säkerhetsarbete*. Dessa kommer att löpa parallellt fram till år 2020 och får olika tyngdpunkt vid olika tillfällen.

Delprocessen *kunskapsutveckling* får, genom åtgärderna legala grunder, forskning, utbildning och övning, störst fokus i början av processen då det finns ett behov av att öka kunskapen om samhällsviktig verksamhet. Detta arbete kommer att ske inom ramen för MSB:s ordinarie verksamhet, i samverkan med berörda aktörer.

Delprocessen *implementera ett systematiskt säkerhetsarbete* bygger på att MSB, tillsammans med samhällets aktörer, skapar de förutsättningar och det stöd som behövs för att ägare och verksamhetsutövare av samhällsviktig verksamhet ska kunna nå delmålet år 2020.

En central aspekt vid genomförandet av handlingsplanens åtgärder och aktiviteter är den kommunikation som kommer utgöra en viktig del av planens utveckling. Det är väsentligt att kontinuerligt uppdatera och utbyta information mellan aktörerna om aktiviteterna och dess resultat samt att skapa en delaktighet hos alla aktörer.

4.1 Kunskapsutveckling

Skydd av samhällsviktig verksamhet är ett utvecklingsområde där kunskapen om och mognaden för dessa frågor varierar hos aktörerna. Detta innebär att arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet kommer att se olika ut för olika aktörer och att det måste vara flexibelt och anpassningsbart. För att ytterligare förbättra beslutsunderlag för inriktning och utveckling av området behöver MSB inom ramen för arbetet förtydliga grunder och regelverk samt utveckla kunskap genom forskning, utbildning och övning.

4.1.1 Grunder och regelverk

Som en del av kunskapsutvecklingen behöver en översikt över befintliga grunder och regelverk tas fram, såväl övergripande som sektorsvis. Här kan ingå att utreda förutsättningarna för att ställa krav på aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet. Det kan också omfatta ett antal internationella exempel, som till exempel hur andra länder har reglerat området skydd av samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur.

4.1.2 Forskning

Inom MSB finns en strategi för hur forskning kommer att bedrivas och utvecklas för samhällsskydd och beredskap. Inom ramen för det arbetet kommer MSB att initiera forskning som stödjer utvecklingen av skydd av samhällsviktig verksamhet.

4.1.3 Utbildning

Kunskapshöjande åtgärder, exempelvis utbildning, läromedel och information, ska stärkas och leda till bättre besluts- och planeringsunderlag som medför att samhällets aktörer kan vidta effektiva åtgärder. Dessutom skapar exempelvis utbildningar möjlighet till erfarenhetsutbyte och nätverksbyggande inom området.

4.1.4 Övning

Inom ramen för samhällets krisberedskapsarbete är övningar ett sätt att pröva en organisations eller en verksamhets förmåga att motstå störningar eller att hantera inträffade händelser. Det behövs därför ett utvecklat fokus på att identifiera brister i förmågan att motstå och hantera störningar i samhällsviktig verksamhet, med övning som verktyg. Utvecklingen kommer att genomföras inom ramen för *Nationellt forum för inriktning och samordning av övningar (NAFS)*.

4.2 Implementera ett systematiskt säkerhetsarbete

Implementering av ett systematiskt säkerhetsarbete i kombination med delprocessen *kunskapsutveckling* (se kapitel 8) är viktigt för att stärka funktionaliteten i samhällsviktig verksamhet. För arbetet presenteras aktiviteter som ska skapa förutsättningar och ge ett utvecklat stöd för att nå delmålet 2020: *att ett systematiskt säkerhetsarbete är integrerade delar i all samhällsviktig verksamhet på lokal, regional och central nivå*. Vidare krävs samverkan och ansvarstagande från samtliga aktörer och nivåer i samhället.

Nedan ges en översiktlig tabell över vilka aktörer som kan bli berörda av aktiviteterna.

	Kommuner	Landsting	Länsstyrelser	Centrala myndigheter	Privata aktörer	Genomförd senast
Implementera ett systematiskt säkerhetsarbete						
Implementering av stöd	X	X	X	X	X	2014-12-31
Utveckla samverkan	X	X	X	X	X	2014-12-31
Risk- och sårbarhetsanalyser	X	X	X	X		2014-12-31
Sektorsorienterade vägledningar				X	X	2018-12-31
Uppföljning och förbättring				X		2016-12-31 samt 2018-12-31
Implementering	X	X	X	X	X	2020-12-31

4.2.1 Implementering av stöd

Som en del av att utveckla handlingsplanen för skydd av samhällsviktig verksamhet har MSB, i samverkan med berörda aktörer utvecklat två stöd som ska implementeras med start den 1 januari 2014. Det ena är ett metodstöd för att identifiera samhällsviktig verksamhet och analysera tolerabel avbrottstid. Det andra är en vägledning för kontinuitetshantering som bygger på den internationella standarden ISO 22301.

Syftet med metodstödet är att stärka arbetet med att identifiera samhällsviktig verksamhet och dess beroenden samt att analysera tolerabel avbrottstid vid ett bortfall eller allvarlig verksamhetsstörning. Identifiering av samhällsviktig verksamhet är en av de grundläggande uppgifterna inom ramen av RSA-arbetet. Det kan behövas ytterligare kriterier i identifieringsarbetet för att höja kvaliteten i arbetet.

Vägledningen för kontinuitetshantering ger stöd för det praktiska genomförandet och har tagits fram av Standardiseringsinstitutet (SIS) i samverkan med MSB och berörda aktörer.

Mål
Metodstöd för identifiering av samhällsviktig verksamhet och analys av tolerabel avbrottstid samt Vägledning för kontinuitetshantering är kommunicerat och finns tillgängligt för aktörerna.
Åtgärder
Ta fram en plan och genomföra en implementering av stöden till aktörerna.
Genomförande
MSB genomför åtgärden. Klart senast 2014-12-31.

4.2.2 Utveckla samverkan

Ett utvecklat arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet bygger till stor del på att det finns möjligheter till samverkan och samordning samt en kontinuerlig och konstruktiv dialog.

Det är av vikt att hänsyn tas till existerande samverkansforum, som exempelvis samverkansområdena eller att frågor kan avhandlas inom ramen för råden för skydd mot olyckor och krisberedskap eller motsvarande. Det är väsentligt att ägare och innehavare representeras i nätverk för utveckling av privat-offentlig samverkan, särskilt gäller det att nå ägare och innehavare inom det privata näringslivet

Utöver det behöver det nationella arbetet samordnas med det som sker inom området, internationellt och inom EU.

Mål
Samverkansforum för offentliga och privata aktörer inom skydd av samhällsviktig verksamhet är etablerade.
Åtgärder
I samarbete med berörda aktörer identifiera och vid behov utveckla befintliga, eller skapa nya, samverkansforum.
Genomförande
MSB genomför åtgärden tillsammans med ett representativt urval av kommuner, landsting, länsstyrelser, centrala myndigheter och privata aktörer genomföra. Klart senast 2014-12-31.

4.2.3 Risk- och sårbarhetsanalyser

Arbetet med RSA:er som genomförs av kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter är en bra grund och utgör en del av arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet. I RSA-arbetet ska identifierad samhällsviktig verksamhet redovisas inom det geografiska områdesansvaret (kommuner och

länsstyrelser) och för ansvarsområdet (samtliga). En stor del av den samhällsviktiga verksamheten ägs och bedrivs i privat regi och dessa kommer därmed att bli identifierade som samhällsviktiga och påverkas av RSA-arbetet. Flera utvecklingsarbeten pågår inom ramen för RSA-arbetet, bland annat utvecklade föreskrifter för RSA:er och ett rapporteringsverktyg för att redovisa analysarbetet. Detta kommer att påverka arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet eftersom identifiering av samhällsviktig verksamhet är grunden för det fortsatta arbetet. Som föreskrifterna ser ut idag ska dessutom kritiska beroenden redovisas, vilket har en tydlig koppling till allt arbete med samhällsviktig verksamhet. En identifierad samhällsviktig verksamhet är i ett avseende samhällsviktig verksamhet och i ett annat ett kritiskt beroende.

Mål
Risk- och sårbarhetsanalyser som stödjer utvecklingen av skydd av samhällsviktig verksamhet och styr mot delmålet om ett systematiskt säkerhetsarbete.
Åtgärder
Utveckla föreskrifterna samt rapporteringsverktyg för risk- och sårbarhetsanalyser i enlighet med handlingsplanens delmål för år 2020.
Genomförande
MSB genomför åtgärden tillsammans med ett representativt urval av kommuner, landsting, länsstyrelser och centrala myndigheter. Utveckling av föreskriften för RSA klart senast 2014-12-31.

4.2.4 Sektorsorienterade vägledningar

Samhällsviktiga verksamheter präglas av särskilda förutsättningar, såväl verksamhetsmässiga som omvärldsspecifika. Även om målsättningen är att arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet ska utgå från gemensamma grunder och exempelvis generiska vägledningar finns bästa kunskapen inom verksamheten, riskerna och särskilda förutsättningar inom respektive sektor eller ansvarsområde.

Särskilda förutsättningar kan exempelvis vara legala grunder, verksamhetens karaktär, samhällets och den samhällsviktiga verksamhetens behov av sektorns leveranser eller internationella gränsöverskridande faktorer. När det gäller leveranser kan detta stärkas genom upphandlingar och avtal och på så sätt säkerställa kontinuitet i verksamheten. En viktig relation är hur sektorns kritiska infrastruktur kan stärkas gentemot identifierad samhällsviktig verksamhet och vilka krav som bör ställas på denna infrastruktur.

Med utgångspunkt i de tolv samhällssektorer⁶ inom vilka viktiga samhällsfunktioner återfinns (elektroniska kommunikationer, energiförsörjning, finansiella tjänster, handel och industri, hälso- och sjukvård samt omsorg, information och kommunikation, kommunalteknisk försörjning, livsmedel, offentlig förvaltning – ledning, skydd och säkerhet, socialförsäkringar samt transporter) belysa särskilda förutsättningar i varje sektor. Exempel på arbete som kan ingå i en sådan vägledning är Post- och telestyrelsens förstudie av *Samhällsviktiga verksamheters beroende av elektronisk kommunikation*⁷

Mål

Sektororienterade vägledningar för skydd av samhällsviktig verksamhet finns som stöd för aktörerna.

Åtgärder

Åtgärd 1: genomföra ett pilotprojekt inom en sektor för att ta fram en vägledning för sektorns arbete och förutsättningar för att stärka arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet.

Åtgärd 2: ta fram vägledningar för övriga sektorer.

Genomförande

Genomförande 1: MSB genomför åtgärden tillsammans med centrala myndigheter och privata aktörer inom en sektor. Klart senast 2015-12-31.

Genomförande 2: Centrala myndigheter och privata aktörer i respektive sektor genomför åtgärden med utgångspunkt från resultatet i pilotprojektet. Klart senast 2018-12-31.

4.2.5 Uppföljning och förbättring

För att kunna bedriva ett kontinuerligt utvecklingsarbete och ta hänsyn till omvärldsförändringar och samhällsutveckling behöver åtgärder och aktiviteter revideras kontinuerligt.

Mål

En uppföljning och eventuell revidering av handlingsplanen är genomförd år 2016 och år 2018.

Åtgärder

Handlingsplanens åtgärder och aktiviteter följs upp kontinuerligt i syfte att redovisa aktuellt läge samt vid behov ge underlag till förslag för utvecklade åtgärder och aktiviteter.

Genomförande

MSB genomför åtgärden. Uppföljning 1 klart senast 2016-12-31 och uppföljning 2 klart senast 2018-12-31.

⁶ MSB, 2011, Ett fungerande samhälle i en föränderlig värld: nationell strategi för skydd av samhällsviktig verksamhet, MSB266 – december 2011, sidan 21.

⁷ PTS, 2013, Samhällsviktiga verksamheters beroende av elektronisk kommunikation, en förstudie, PTS-ER 2013:8.

4.2.6 Systematiskt säkerhetsarbete i all samhällsviktig verksamhet

För att ett systematiskt säkerhetsarbete ska vara implementerat i all samhällsviktig verksamhet senast år 2020 krävs att aktörerna har utarbetat och antagit planer för såväl risk- och kontinuitetshantering som för att hantera händelser.

Mål
Ett systematiskt säkerhetsarbete är implementerat i all samhällsviktig verksamhet senast år 2020.
Åtgärd
Utarbeta och anta planer för riskhantering, kontinuitetshantering samt för att hantera inträffade händelser.
Genomförande
Kommuner, landsting, länsstyrelser, centrala myndigheter och privata aktörer genomför åtgärden. Klart senast 2020-12-31.

Bilaga 1. Definitioner och begrepp

Nedan redovisas ett antal definitioner och begrepp som är centrala för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet.

Samhällsviktig funktion

Samhällsviktig funktion är ett samlingsbegrepp för de verksamheter som upprätthåller en viss samhällsviktig funktionalitet. Varje sådan funktion ingår i en av flera samhällssektorer⁸ och upprätthålls således av en eller flera samhällsviktiga verksamheter.

Samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktig verksamhet definieras som en samhällsfunktion av sådan betydelse att ett bortfall av eller en svår störning i funktionen skulle innebära stor risk eller fara för befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet eller samhällets grundläggande värden.⁹

Kritisk infrastruktur

Kritisk infrastruktur definieras som fysisk struktur vars funktionalitet bidrar till att säkerställa upprätthållande av viktiga samhällsfunktioner och samhällsviktiga verksamhet.

Kritiska beroenden

Beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall av eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till nedsatt funktionalitet, som kan få till följd att en allvarlig händelse eller krissituation inträffar.

Skydd av samhällsviktig verksamhet

Här avses åtgärder som kan och behöver vidtas för att säkerställa funktionalitet och kontinuitet hos samhällsviktig verksamhet. Med skydd avses de aktiviteter som bidrar till förmågan i samhällsviktig verksamhet att motstå eller begränsa konsekvenserna av samt återhämta sig från allvarliga störningar. Åtgärderna kan vara förebyggande, förberedande, hanterande samt uppföljande och lärande.

⁸ MSB (2009) Om samhällsviktig verksamhet, www.msb.se

⁹ Definitionen redovisas i den nationella strategin för skydd av samhällsviktig verksamhet MSB266 och bygger på definitionen i MSB:s föreskrifter för kommuners och landstings⁹ (MSBFS 2010:6) och statliga myndigheters (MSBFS 2010:7) redovisningar av risk- och sårbarhetsanalyser.

Systematiskt säkerhetsarbete

Med ett systematiskt säkerhetsarbete avses i detta sammanhang:

- Riskhantering – att identifiera, analysera, värdera, hantera och kontrollera risken
- Kontinuitetshantering – att säkerställa nödvändig leveransförmåga i verksamheten
- Hantera händelser – att hantera eventuellt inträffade händelser

Kontinuitetshantering utgör fortsättningsvis en delmängd i vad som avses med systematiskt säkerhetsarbete och kommer inte att redovisas separat vilket görs i delmålet för år 2020 enligt den *nationella strategin för skydd av samhällsviktig verksamhet*.